



## Περί Ευαγγελισμού του Leonardo da Vinci

N. Λυγερός

Ο πίνακας του Leonardo da Vinci που βρίσκεται στην Πνακοθήκη Ουφίτσι στη Φλωρεντία, έχει τίτλο και θέμα τον *Ευαγγελισμό της Θεοτόκου*. Η τεχνική του είναι λάδι και τέμπρα σε ξύλο. Για αυτό το έργο, έχουμε δύο σπουδές: μία του χεριού του αρχαγγέλου Γαβριήλ με κόκκινη κιμωλία σε χαρτί, που βρίσκεται στην Εκκλησία του Χριστού στην Οξφόρδη, και μία των πτυχώσεων μιας καθήμενης μορφής -πιθανότατα της Θεοτόκου- με πινέλο και γρίζα τέμπρα με τονισμένα λευκά σημεία, που βρίσκεται στο Λούβρο. Αυτές οι δύο σπουδές ενισχύουν την άποψη ότι ο Leonardo da Vinci είχε τον κύριο ρόλο ως ζωγράφος του έργου ακόμα και αν υπήρξε συμμετοχή του Ντομένικο Γκιρλαντάγιο και ενός άλλου για τα φτερά του αρχαγγέλου. Ο πίνακας θεωρείται από τα πρώιμα έργα του Leonardo da Vinci. Παρ' όλα αυτά, τα διάφορα σύμβολα που υπάρχουν μέσα στον πίνακα και η ακρίβεια της εκτέλεσής τους είναι χαρακτηριστικά του ύφους του. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι γνώριζε το ανάλογο έργο του Φιλίππο Λίπι, όμως οι διαφορές είναι σημαντικές. Γενικά, το έργο του Leonardo da Vinci φαίνεται λιγότερο τεχνητό και η οικειότητα είναι μεγαλύτερη. Η συνάντηση γίνεται σε εξωτερικό χώρο, πράγμα το οποίο επιτρέπει και την αναφορά στον περίφρακτο κήπο, ο οποίος είναι παλαιохριστιανικό σύμβολο της αγνότητας της Θεοτόκου. Δεν υπάρχει ακόμα ξεκάθαρη χρήση του κιαροσκοπούρο, όμως ήδη το σκούρο φόντο πλαισιώνει τα πρόσωπα και αναδεικνύει το ωχρό τους χρώμα. Τα χέρια τους έχουν έναν νοηματικό συμβολισμό, ο οποίος είναι χαρακτηριστικός του Leonardo da Vinci. Μερικοί ειδικοί θεωρούν ότι το δεξί χέρι της Θεοτόκου είναι υπερβολικά επίμηκες και σε δυσαρμονία με το αναλόγιο. Δίχως να θέλουμε να αμφισβητήσουμε αυτήν την άποψη, νομίζουμε ότι θα είχε μεγαλύτερο ενδιαφέρον να επικεντρωθούν πάνω στα γράμματα του βιβλίου. Διότι δεν αρκεί να ερμηνεύσουμε το βιβλίο ως ένδειξη της σοφίας της Θεοτόκου. Η ανάλυση της γραφής είναι ουσιαστική.

ALEXANDER  
COLLEGE



Μια άλλη λεπτομέρεια, σε άλλο πλαίσιο, βρίσκεται μέσα στις πτυχώσεις δίπλα από τη Θεοτόκο που προκαλεί μια ανιγματική εντύπωση.



Το ίδιο ισχύει και για την ασυμμετρία του μαρμάρου.





Αυτά τα στοιχεία επιτρέπουν και τη συγκριτική μελέτη του πίνακα της Φλωρεντίας



και του πίνακα του Λούβρου.



Όλες αυτές οι λεπτομέρειες είναι ενδεικτικές της τεχνοτροπίας και της εξέλιξης του Leonardo da Vinci. Δεν αφορούν, όμως, μόνο ψεγάδια. Ανήκουν στο γενικό έργο όχι μόνο του ζωγράφου αλλά και του δημιουργού. Βέβαια, δεν έχουν όλες μια μοναδική ερμηνεία. Άρα, είναι απαραίτητο να τις εξετάσουμε για να δούμε αν υπάρχει ένα γενικό πλαίσιο συντονισμού ή ακόμα και δόγμα. Επιπλέον, τα εικαστικά έργα πρέπει να αναλύονται και μέσα από το έργο Trattato della pittura εφόσον υπάρχουν οι εξηγήσεις περί καινοτομιών του Leonardo da Vinci. Αυτό ισχύει ακόμα και για πίνακες που ζωγράφισε πριν την πραγματεία του, η οποία είναι και σύνθεση και ανάλυση έργων. Με αυτόν τον τρόπο, εισχωρούμε βαθύτερα μέσα στα νοητικά σχήματα του δημιουργού αποφεύγοντας τις παρερμηνείες.